

Schelmenroman reikt gedachten over het leven aan

De schrijver Mohammed Benzakour schept een mooie gedachtewereld in zijn nieuwste roman. Hij associeert het leven van zijn moeder in een verpleeghuis met dat van een vogel die in een kooi moet leven. Een interessante vergelijking.

Willy Wouters-Maljaars

Als klein ventje van bijna drie verhuisde Mohammed Benzakour (1972) van de Rif in Marokko naar Zwijndrecht. Na zijn werk als socioloog en journalist werd hij fulltimeschrijver. Onlangs verscheen "Het lied van Agilouz. Hoe ik vogels bevrijdde uit Indonesië". In dit boek speelt zijn moeder een belangrijke rol en dat was al eerder het geval in "Yemma. Stilleven van een Marokkaanse moeder" (2013). Later schreef hij over zijn vader in "De reus van de Rif. Herinneringen aan mijn vader" (2024). Dat werd door NPO Radio 1 uitgeroepen als het beste non-fictieboek van 2024.

Als Mohammed verneemt dat zijn moeder na een herseninfarct niet meer herstelt en blijvend buitenshuis zal wonen, ervaart hij dit als een klap. Geschonden wandelt hij een nabijgelegen park in, waar hij wordt getroost door een zingend winterkoninkje. Hij ervaart het als een engel die door God gezonden is om hem te troosten. Het zingen verheft hem boven de „troosteloze gangen van het tehuis, dat cholerische schouwtoneel van vreemden en onverwanten dat nooit haar thuis zou worden”, boven de woorden die zijn moeder niet meer uit kan brengen, boven haar gevangen zijn in haar eigen lichaam. Hij noemt het vogeltje Agilouz, wat vrijheid, lichtheid betekent; de omgedraaide versie van de naam van zijn moeder, Zouliga.

Vast onderdeel

Vogels worden vanaf die ontmoeting een vast onderdeel van zijn bestaan. Als hij leest dat Java het land op de wereld is waarin zich meer vogels in kooien bevinden dan in vrijheid, ontstaat een plan. Hij gaat reizen om „de sieraden van het luchtruim” uit kooien te bevrijden. Hij is van mening dat de aarde niet aan de mens behoort, maar de mens aan de aarde. En dat wie plant en dier vernietigt, zichzelf uiteindelijk vernietigt.

„Agilouz” is non-fictief en autobiografisch. Benzakour geeft in zijn romans de voorkeur aan non-fictie, omdat volgens hem het leven op zichzelf al zoveel verhalen bevat.

Mohammed boekt een reis naar Indonesië en vanuit zijn hotel reist hij met een scooter rond om vogels in kooien te vinden. Hij probeert ze vrij te kopen of de eigenaren ervan te overtuigen ze los te laten. En als beide opties mislukken, reist hij 's nachts stiekem naar die plek om ze los te laten. Hij schept enorm veel voldoening in elke geslaagde poging. In de werkelijkheid onderneemt de auteur meerdere reizen met dezelfde missie.

„Agilouz” wordt betiteld als schelmenroman omdat Benzakour als een antiheld reist met een missie om fouten in de maatschappij te herstellen. Jammer genoeg bezigt hij een enkele vloek en dat ontsiert zijn verder vrolijke, lichte stijl van schrijven, die echt veel genoeg oplevert. De humoristische opmerkingen over vogelaars die elkaar de loef afsteken met de grootte of sterkte van de kijker zijn vermakelijk. Ook zijn gedachten over geduld, de belangrijkste eigenschap van vogelaars, zijn humoristisch als hij zegt dat ze niet voor niets vissers in plaats van vangers genoemd worden. Om later te beweren dat geduld voor de ezels is. Regelmatig zit ik te glimlachen om zijn gedachten en taalvondsten.

Rode draad

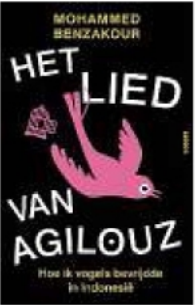
Niet alleen voor de vogelaar is dit boek een feest, het boek gaat dieper en Benzakour reikt gedachten over het leven aan. De liefde voor zijn ouders loopt als een rode draad door de roman heen. Hij verwoordt zijn gedachten origineel: „Mijn moeder liet een gapend gat achter en onze vader, onze reus, verschrompelde tot de schaduw van een insect.”

De lichte stijl en diepere gedachten passen wonderwel bij elkaar in dit te waarderen boek. Na het lezen ervan zoek ik in mijn gedachten naar het gedichtje van Cees Buddingh dat helemaal in de stijl van de auteur is:

*mooi is een kooitje
met een kanarie erin
heel mooi ook een kooitje
met een parkiet erin
met een merel erin, met een kolibrie
erin,
een slavink erin, een bos wortelen
erin,
blokjes marmer erin, een glas water
erin
maar met mooiste is eigenlijk
een kooitje met niets erin*

Benzakour noemt het vogeltje Agilouz, wat vrijheid, lichtheid betekent. De humoristische opmerkingen over vogelaars die elkaar de loef afsteken zijn vermakelijk.

Het lied van Agilouz, Mohammed Benzakour; uitg. Cossee; 234 blz.; € 23,99

Mohammed Benzakour associeert het leven van zijn moeder in een verpleeghuis met dat van een vogel die in een kooi moet leven.

beeld Getty Images